

Discurso

any 1915

9 doble

Penyones,

2 Penyones:

Heu arribat en el Certamen
Municipal celebrat a
Olot el dia 12 del propi
mes de ~~Setembre~~.

Prou hemus significat té aquesta festa
per a que jo a ~~aquest moment~~ pugui
dir-vos ~~qualque cosa~~ qualque paraula
que consoni amb el vostre sentir
aquest moment expectant de cosa
bella, de cosa noble i gentil, de cosa
perfunada d'ideal.

Perque tots nosaltres estem, ara,
frigoros per un ~~reaster~~ sentiment va-
gariós, per un no sé que ~~que~~ ~~un~~ ~~el~~ ~~colin~~
del esperit, que fa més bels els ros-
tres i més penetrant la llum de les
mirades. Es ~~que~~ ~~estem~~ aquí cridats per
un sentiment viu de Patria, i esperant
sentir sa veu en la modulació més pura,
més profunda, més intensa; esperem sen-
tir la Patria en l'encant de la mi-
rica seva, de la mímica que gronda
que ~~encanta~~ la nostra mar blava, de la
mímica que porta el flaire de la rei-
na de nostres pins, de la mímica

2

~~que~~ que té la majestat de nostres
montanyes, la robuïtat de nostre
seny i la honesta gentilesa de
nostres dones. Venim aquí cridats
per l'afany del ideal, i l'ideal no és
més que el reflexe d'aquest misteri
armoniós que portem dins nostre,
aquest afany que ens fa respirar tota la
vida; perquè l'ideal és papellona divi-
na i senyals fugitives al·lísser rolla-
da per la misèrra realitat pes dels
de la realitat mundana. (Oh què,
oh dolor que fa tota la dignitat de
l'home i mena tot el seu poder.)

L'ideal de Pàtria no és res més que l'amor ben
ordenat de si mateix, perquè la Pàtria és la irra-
diació mútua dels nostres afectes amb tot lo que ens
volta; la Pàtria és el cercle més ample del
amor de família; La Pàtria comprèn ^{fin} el
reflexe ~~fin~~ més llunyà de tot lo més íntim
que fa la modalitat nostra, i per això com-
prèn a tot hom que parla com nosaltres, qui
té la mateixa llum en el mirar i el
mateix porat en el gest, i acull les mateixes
costums i té semblant manera de viure.

La Pàtria nostra, Catalunya, és nosaltres matei-
 xos. Perquè un individu, per si sol, no és
 res, ni podria existir sense les condicions que
 l'envolten i en les quals el Creador l'ha
 posat. Som perquè tenim pares, i podem seguir
 existint perquè tenim terra què ens ajuanta
 i aire què ens vivifica i totes les meravelles
 de la creació què ens desporten desponden i ens
 afinen ~~les portelles~~ aquestes les portelles del
 ànima anomenades ~~(els)~~ sentits; i ab el
 fast de la natura què ens porten els sentits hi
 entrem les afecions i una altra vida més
 intensa, perquè és més fonda, la vida
 misteriosa del esperit, que en sa canchua
 més íntima transforma a sa pròpia
 natura espiritual totes les sensacions rebu-
 des de la matèria. Però les veres afecions en-
 vénen dels sens ~~semblants~~ nostres què ens envolt-
 len; primer de la dolça mare, candeletes de mel
 divina pel cos i per l'ànima en flor del ten-
 dra infant; per ~~medi del~~ ^{medi del} pare, ^{anxos} ~~semblant~~ de joia
 noble jaia; per ~~els~~ germanets i petits amics
 que amb els saltirons i xerroteigs com a
 ocells ~~transmissos~~. Després, creixent, les
 afecions s'aireampelen i s'intensifiquen; i els
 primers amors i els fan ~~els~~ florir

blanca de la vida: i els primers desen-
ganys, i el primer dolor donen el
ver temps a l'home: l'hi diuen
terriblement qu'és precis la lluita
per merèixer, qu'és narem de su-
agar, el ~~primer~~ ^{joia} ~~viure~~ ^{viure} diuinal
de la immortalitat amb el dolor. I
el dolor ens fa aixecar els ulls al cel, i
fa comprendre el sentit profund de
la religió ensenyada pels pares, sentint
llavors la necessitat d'agafar-nos
amb lo que està per sobre del món:
sentim la falta de lo absolut perquè
comencem a conèixer que la terra
no és basta. I l'esperit creix encara
i s'aixampla, i l'home es
completa fort per no desvanir-se
en les alegries boges del viure,
jublim però aixecant-se per sobre
del dolor i cantar encara un
càntic d'amor a la divinitat.
Tot així és l'home i tot així és la
Pàtria; perquè Déu ha volgut que din-
tre la gran família humana hi hagués
la gran varietat dintre la magna unitat;

5
i mireu si es porta aquesta llei, que
qui vol prova de esborrar la gran
varietat de les ^{races} ~~races~~, se queda sense
homes. No en va se na contra
la obra de Déu. Si la gran varietat
no desfa la gran unitat. Així com un
~~Individu~~

individu no es identic a un altre, ai-
xí com hi ha personalitats individuals,
hi ha personalitats nacionals. Si to-
~~ta~~ ~~Catalunya~~ ~~no es~~ ~~Castella~~
~~ni Andalusia~~ ~~ni~~ ~~Vinça~~ ~~pero~~ ~~així~~
si caps ^{hi ha} que no neguen, no hi ha cors que
no senten. Si no observem si hi ha caps cata-
la que no senti fill de una terra que té
una ànima pròpia i una fesomia in-
fundible en mitj de les altres famílies
nacionals. Si existeix algu' que no negui
amb la boca, no es possible que amb rin-
ceritat no senti.

La nostra Pàtria ens la sentim adins des-
del naixer i al obrir els ulls de la
consciència ^{apareixem} que no podíem trobar altra
terra que la que ens volta, ni altre cel
que'l cel que ^{ens} ~~cobreix~~ ^{cobreix} ~~cobreix~~. Si tota ella es
tant hermosa de tota hermosura! Si es

Tant bella i Tant honesta que^{ens} encanta
 l'esperit sense que^l deixari del^s sentits
 farien perdre al seny les regnes. Hermosa
 ra porta i lluminosa, sabria i radiant,
 altes muntanyes i delitosa valls, neus
 eternes i asers aires, tebis perfumats
 per la flor del taronger alla^s aprop la
 mar salada; la^s nostra mar blava
 dolça mar, la^s amiga nostra, que^{encara}
 esta^s orgullora d'haver bescolat nostre
 heroes, aquells catalans tant nobles,
 que servien als reis mes nobles de
 la terra. Aquella mar nostra, que
 rin i joguineja, i crida erixada
 de blanca^s immaculada; que^{ens}
 porta la gracia i la serenitat
 de la^s antiga Grecia; i que al
 besar les nostres platges estirades,
 arenoses, estirades, amorosamente,
 i al acaronar la nostra costa
 brava, se torna^s nostra gracia
 nostra, salut nostra, temperansa
 nostra, flexibilitat pel nostre temps
 d'almozaner.

I la nostra parla? En coneixen de

S'ha pintat primer la quartilla 7 que la 6.

més bella? Jo en coneix no gaires i
 no gaire profundament, però estic segur
 que no n'hi ha cap al món, ni m'hi
 haigut de més noblement bella, noble
 sense pompes vaines, penetrant i repitida
 per a expressar els moviments forts
 i vivers de l'ànima. Té la salut de
 la puresa i la noblesa de la senyora
 palatina. És esquerra i riallera. Té el
 temps del acer i la dolcesor de la mel.
 No porta els perfums ubriagadors de les aro-
 mes orientals, però porta una forta
 sentor d'espígol i una frescor de
 ziresta que delita els sentits i en-
 tona l'ànima. I ella és filla nostra; que
 si una altra llengua parla oltres, imposa
~~a la llengua~~, prompte la informarem a la
 país nostra, la portarem al nostre sentir
 i al esperit que ens aguantia; que tinguem força
 per a ésser nosaltres i no cap altre i per a
 vencer tot lo que al nostre esperit empetri.

I la llengua té un accent, i l'accent és
 mística, tomada; que respon als encisos
 de l'ànima, a les passions del caratge, a les
 exuberàncies de l'ésser quan l'home vibra

per una vida plena, per una emoció de les facultats supemes. I si la paraula és pròpia, també no ha d'ésser la tonada, perquè no ha d'ésser de menys valor la substància que la forma, la causa que la paraula. Perquè la música, la vera música, és la plenitud de la paraula; és la vera paraula viva i encelada, perquè respon a un estat més vibrant del home, a una vida més plena i més completa; és la expressió bella expressió ^{sentimental} íntegra i directe del home; ~~es la veu~~ i per la tant, la característica de cada no hi és pas borrada sinó sublimada, magnificada, amplificada, i amb un ^{més} intens sentit de transcendència.

J'ha dit que la música era la llengua universal per excelència, la mateixa per a tots els homes. Si això fos cert, hauríem de confessar que el sentiment de pàtria ~~és~~ una il·lusió; perquè si la més vibrant expressió del home no té característica en les diferents modalitats humanes, és inútil que la busquem en cap manifestació de la manera del sentir nostre; i si nequem un efecte tant neces-
sari a la causa, perquè com podem admetre aquesta? i nequem al fill nequem al pare; i nequem la música nacional nequem la realitat de la noció de pàtria.

Hi ha música natural i música artística. La música natural té per forma la cançó, la pol·lí, el ballet. La música artística té les formes complexes que l'home ha trobat, treballat per una cultura refinada. La música natural ha sigut la primordial en tots els ordres, en ordre del temps i en ordre de la forma: primer és l'aigua regalada de les déus de la muntanya alta, saltant per les roques salvatges, que els jocs d'aigua ben ritmat i elegants dels muntadors viatoros del jardí clàssic.

J'insultes la terribile la cause nostra, ben viva,
que respon a l'accent de nostra parla. Per la deu
de la coral de la nostra tradicio raja encara
el fil de l'aigua fresca i regalada capassa
de fer revivres la floral renaisser la
florida de la nostra musica artistica. Perque
io no se quina virtut te la cause nostra
que fa rompre en spontaneitat el talent
mistic de la nostra terra. La tonada catalana
canta i refila, respira i gemeja, rein i salta
amb un encis tant virginal, que ens cor-
pien i ens alegra, ens porta la dolcor del
romm de la jovevessa, ens porta la blavor

de nostre cel la sentar de nostre camps,
i amb ella ens sentim rejovenits com en
bella primavera. Jo no sé ~~si~~ ni puc dir ~~el~~
~~que~~ misteri de la bellesa i encant de la
nostre canço: és el misteri de la ~~raça~~ que
~~respira~~ canta (~~per ella~~) el fort i dolç
plaer del viure. Jo no sé que ten, canço,
que sols te trobo comparable a la florida
del virginal primer amor del home: aquella
dolçor del mirar, i ~~aquell accent~~ la cadència
armònica del parlar, la gràcia honesta del
bell caminar: i encara tot això ~~enfortit~~ ^{sublimat} ~~enrobllat~~
per una potència tota ennoblidora.

El refinament de les costums ~~del~~ desenvolupament
ment de les civilitzacions, ha fet perdre a l'art
~~en~~ en general unes formes complexes, adequades
~~al~~ a les noves modalitats de l'esperit. Mes
aquest desenvolupament, es en la música ont ~~un~~
près una complexitat mes extraordinària. En
l'antiguitat la forma constant del ~~uní~~ va fer
que la música artística guardés sempre un par-
ten directe amb la música natural, popular;
amb la vinguda del cristianisme, l'esperit
se redreça, se purifica del ~~el~~ element munda;
el ritme, l'element primordial de la música,

se desllina de la simetria de la dança i la
 melodia se espiritualisa, donant vida al
 cant cristià per excel·lència que coneixem
 amb el nom de cant gregorià, ~~que ha~~
~~estat~~ com el model insuperable del Mes
 a l'esperit cristià encara li devem l'element
 més important que ha caracteritzat la mística
 artística des de l'edat mitjana fins a la
 moderna: la polifonia, l'art de la simulta-
 nietat dels sons i de les melodies. I
 aquest art porta a la música a les sublimi-
 tats la ~~més~~ sublim expressió mística més
 transcendent del nostre art: a la polifonia
 religiosa del segle XVI. Mes a l'art artístic
 li cal sempre renovació de formes; després
 que ha pujat al cim de una modalitat d'ex-
 pressió ve la recada, el cansament, i
 la inspiració desapareix, deixant a l'art orfe
 de vida; i ~~allavors~~ és a l'art natural que
 demana ajut per a rejuvenir-se i perdre
 novament la volada lluminosa. Així
 veiem a la polifonia agafar presens
 del cant popular amb el madrigal i
 fer virada de sobte a la melodia expres-
 siva que regna rabirana en la creació de

del'
 la òpera i oratori ~~en~~ del segle XVII. I
 la principal influència d'aquesta nova mui-
 tica se troba en la cançó del poble, en
 la melodia, que per si sola canta i fa vida
 pròpia, portant virginals presons de camps
 i montanyes.

En la època moderna, quan Wagner
 aixecona ls magnificències del seu art
 intèl·litant genialment elements i inspira-
 cions d'èpoques passades, esperits inquiet i
 previsor, ja ~~bastava~~ del' agotament que
 esdevindria, ja començaren a posar
 les inspiracions en l'aigua de vida
 de la música natural; i ~~mentres~~ auri-
 dia, mentres alguns, s'han aprofitat de ls
 essències de Wagner i altres, s'han es-
 forçat quasi esterilment omplint amb
 miigada vida les grans formes dels clàssics,
 quan sentim música vivificada ~~per~~ pel' art natural,
 sembla que s'extingia la llum del sol després
 d'haver passat per les enzuïnes d'un mal
 home fadigós.

Catalunya al redreçar-se ~~començava~~ en son
 renouement, sentint les anies de un cant nou,
 de instint, s'ha abocat ~~sedent~~ a les aigües pures
 de la sempre verge cançó popular.

Nosaltres)

13 ~~14~~ ¹⁵ ~~16~~

~~G~~i tenim Pàtria, i tenim llengua nostra, i
tenim cançons, tenim música catalana. I
tot això no havem tingut sempre, perquè sem-
pre n'han existit les causes fonamentals. ~~de tota~~
~~elles~~

Tempre,
en tot el temps, no ha degut faltar a
questa expressió sublim del fort sentit de
nuestra raça, i si en períodes de nostra
història ~~perdem~~ no trobem el fil de la
tradició nostra, la sentim retrobada, la en-
dremem, en les èpoques més esclarides
de la nostra cultura artística passada: és com
una ^{a estones} ~~den~~ d'aigua que ~~es~~ perd i ^{rebre} ~~rebre~~
^{en mitj} d'una selva verge i ^{merave} ~~merave~~
llora.

Ara mateix, la ^{re}trobem la den viva de
la nostra inspiració oblidada. Al despertar
del somni del ~~oprob~~ oprob, al aixecarse Catalunya
amb l'esperit renaixent, vibranta de vida
plena, ha ~~llegut~~ al'espai el cant aspi-
ració de son ~~esser~~ ésser; la ~~oruga~~ oruga filadora s'ha
tornat papellona voladora, radiant de
colors, als raigs del nostre sol magni-
fic.

I Catalunya ha cantat en la veu de vos pae-
 tes i vos mrisics. Un vent de profecia ha
 inflat l'accent de nostra parla, i ~~lls~~ cors, i han
 esvalotat amb la joia de una nova vida, i
 va vida precursora de una altre més forta i
 més intensa: la vida de la Catalunya ple-
 na, plena i corcicnta, digna i magnànima,
 sublimada en la força i en la tinor esperituel
 que de la Veritat devalla. La nostra Catalu-
 nya romniada, que presenten nostres cors,
 que batesa en nostres canty i que devanua
 la força esclatant de nostre rol, la gencer
 de nostres camps, la majestat asprina de nos-
 tres montanyes, la magnificencia de nostre
 cel, la blonor de nostre mar i aquesta sen-
 ter de tota nostra nostra Terra; aquest reser-
 de cora forta, dolça i aspre a la ve-
 gada, que ~~deva~~ regula nostre reny, di-
 na força al nostre sentir i volada ge-
 nerosa a nostra fantasia.

I així se present a la ciutat i al camp,
 prop la mar salada i en les comarques ~~més~~
 tanques, en les comarques alteroses i
 en les valls placívols; a tot arreu s'hi
 sent batejar una vida ^{força} forta, ansiosa
 i expectant del suprem esclat de
 la Patria. Mes hi ha llocs escollits
 on la natura encomana als esperits
 una penetració més intensa, on l'ideal
 s'hi cova constantment, i on l'ànim
 de Catalunya sembla hi bateja més
 fortament, més bellament, ^{que com} ~~com~~
 lloc preferit del ^{esperit} de ~~raça~~, i un
 d'aquests llocs privilegiats és aquesta bella
 comarca d'Olot i aquesta ciutat de
 Olot on l'art s'hi papeteja en les
 formes més belles i més catalanesques.
 Vosaltres sou més a prop de la natura verge
 que ~~els~~ nosaltres ~~els~~ de la ciutat dels comptes,
 vosaltres teniu el paladar més fet al

regust de la terra mare i poden ~~reptar~~^{reptar}
a nosaltres ~~mes aversat~~^{mes aversat} a les modes ~~des-~~
~~sientadores~~^{sientadores}, ~~cosmopolites~~^{cosmopolites} quan ens abro-
nientem per les modes ~~temptadores~~^{temptadores} del
cosmopolitisme modern. ~~nos~~^{ens} poden
reptar i avergonyir abut' el nostre art
més popular que guarda més el seny
i la mesura, a la simplicitat i la
preser de les coses més sentides que
rebuscades perquè ~~tenen~~^{tenen} guarden més
l'encant del sentiment íntim de la
raça.

Per això aquesta festa és tant pla-
xenta i tant esperangadora per nosaltres,
que sentim el delit i l'amor de la
música catalana; perquè creiem que així
és un començament d'un ^{non} refluor per
la ella; perquè estem segurs que la nos-
tra música n'ha de treure nova u-
fana; perquè el nom sol d'Olat ja
porta tot un encis tot catalanesc i ~~tota~~^{per} sol
sembla ~~pode~~^{pode} florir al llavi la cançó d'alg-

i porta de la nostra Catalunya la canço
 virginal de la terra nostra que és tant
 petita i tant gran en bellesa, i on
 tot canta el plaer del viure bell
 i honest

Miri Millet